

Bezpieczna szkoła

— przykłady dobrych rozwiązań edukacyjnych

MILENA LESZCZYŃSKA, ALINA PASTUSZKA

PEDAGOG SZKOLNY, NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO I JĘZYKA ANGIELSKIEGO, ZESPÓŁ SZKÓŁ W BANIOSZE

Partycypacja uczniów i środowiska lokalnego na rzecz bezpiecznej szkoły – przykłady dobrych rozwiązań edukacyjnych.

Poprawa bezpieczeństwa uczniów w szkole i poza nią – to główny cel programu rządowego „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”¹ realizowanego od 2014 roku do 2016. Bezpieczna szkoła, to podstawowy obowiązek szkoły - dyrektora, nauczycieli, kadry niepedagogicznej, to powinności organu prowadzą-

cego, ale i wyzwania, które stają przed uczniami, środowiskiem rodzinnym ucznia i lokalnym. Koncentrowanie planu działania na rzecz budowania bezpieczeństwa w szkole i poza nią, wymaga rozpoznania potrzeb uczniów, środowiska rodzinnego i lokalnego oraz potencjału szkoły i podmiotów zewnętrznych. Kolejne etapy to: opracowanie planu działania, strategia realizacji, monitoringu pod kątem adekwatności i skuteczności oraz (ewentualne) modyfikacje. Tworzenie systemu działań ma charakter partnerski, co sprzyja autentycznemu zaangażowaniu się, rozumieniu wagi sprawy oraz

respektowaniu wdrożonych rozwiązań. Wiele szkół i placówek w Polsce współpracuje z uczniami i środowiskiem zewnętrznym na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

Zespół Szkół w Baniosze, to wiejska szkoła położona w powiecie piaseczyńskim. Obecnie kształci się w niej 415 uczniów – od przedszkolaków po gimnazjalistów włącznie. Uczniowie pochodzą głównie z rodzin robotniczych. Ze względu na duże bezrobocie na terenie gminy, mamy niemałą grupę dzieci z rodzin o niskim statusie majątkowym oraz

¹ Uchwała Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2014 r. w sprawie przyjęcia Rządowego programu na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła.”

eurosierot. Taka rzeczywistość rodzi potrzebę rozwiązywania problemów wynikających również z dysfunkcji środowiska rodzinnego. 37 % uczniów objętych jest systematyczną pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Mimo trudnej sytuacji środowiskowej rokrocznie szczeniemy się licznymi osiągnięciami edukacyjnymi. W roku szkolnym 2014/15 dwoje uczniów zostało laureatami konkursów kuratorskich – przedmiotowego i tematycznego a jeden finalistą. Nasi uczniowie bardzo często odnoszą sukcesy w konkursach interdyscyplinarnych, zawodach sportowych, prezentacjach artystycznych. Aktywnie uczestniczą w przedsięwzięciach na rzecz społeczności lokalnej o charakterze patriotycznym, obywatelskim, społecznym. Wszystko to jest możliwe dzięki świadomości środowiska - szkolnego i lokalnego - które organizuje warunki nauczania i wychowania sprzyjające procesom uczenia się.

Żyjąc w świecie pełnym sprzeczności, „po którym ręka w rękę kroczą: dobro i zło”, dokładamy wszelkich starań, by zapewnić naszym uczniom bezpieczeństwo - fizyczne, psychiczne i emocjonalne. Rozumiejąc, jak ważna do przeprowadzenia celowych działań jest dobra, przyjazna atmosfera w szkole, bezpieczeństwo, pozytywne relacje z uczniami i jednolitość wpływów wychowawczych, zaprosiliśmy do współpracy wszystkich pracowników szkoły, uczniów, rodziców i przedstawicieli środowiska lokalnego.

Ponieważ ogromną rolę w podejmowaniu przedsięwzięć adekwatnych do potrzeb uczniów, specyfiki szkoły oraz środowiska zewnętrznego przypisujemy rozpoznaniu zasobów i możliwości, wspólnie z rodzicami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i organem prowadzącym wypracowaliśmy system planowych działań diagnostycznych. Składają się na niego jakościowe i ilościowe metody prowadzenia badań (wywiady, analiza dzienników specjalistów), które wzajemnie się uzupełniają tworząc spójną całość. W sposób ciągły prowadzimy obserwacje zachowań uczniów, które omawiamy podczas spotkań zespołu ds. wychowawczych i na bieżąco w gronie pedagogicznym oraz z uczniami podczas zajęć z wychowawcą, specjalistami, zaproszonymi gośćmi. Będąc w stałym kontakcie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, jesteśmy informowani o wszelkich zmianach, jakie zachodzą w środowisku rodzinnym naszych uczniów. Inicjujemy rozmowy z rodzicami, które dzięki temu, że przybierają najczęściej formę wywiadu niestrukturalizowanego, są niewymuszone, szczerze i rzeczowe. Prowadzimy dla rodziców konsultacje i doradztwo w sprawach wychowawczych. Wspomagamy się także kwestionariuszami ankiet, zapewniającymi anonimowość

naszym respondentom – rodzicom i uczniom. Wyniki diagnozy pozwalają nam ukierunkować strategię działań postdiagnostycznych, którą w trakcie realizacji monitorujemy i w razie potrzeby modyfikujemy.

Wiemy z praktyki, że aby uczeń czuł się bezpieczny w szkole i poza nią, rozumiał, akceptował i respektował zasady regulujące porządek życia szkolnego, powinien być autorem pomysłów, inicjatorem rozwiązań, a także mieć poczucie sprawstwa. Idąc tym tropem, chcemy zaprezentować kilka przykładów planowych działań, które przyniosły konkretne efekty dla uczniów, szkoły, a nawet niektórych instytucji, z którymi szkoła współpracuje, m.in. Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Piasecznie, Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie.

37% uczniów objętych jest systematyczną pomocą psychologiczno-pedagogiczną

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie to cykl działań, nad którym pracowaliśmy. Jak wiemy, zadania prowadzone na szeroką skalę są chętniej podejmowane, bo uświadamiają, że nie jesteśmy gorsi czy jedyni, których dany problem dotyczy. Wiedząc o tym, włączyliśmy się w lokalne obchody Dnia Bezpiecznego Internetu, który już od 10 lat obchodzony jest w wielu krajach na świecie. Uczniowie i nauczyciele przygotowali wspaniałe przedstawienie dla całej społeczności szkolnej, ukazujące zagrożenia czyhające w sieci na młodych internautów. Podczas spotkania z funkcjonariuszami policji, poznali kwestię bezpieczeństwa w sieci od strony prawnej, usłyszeli, iż Internet wcale nie jest taki zły, o ile korzysta się z niego w sposób mądry i zgodny z prawem. Aby zaciekać problemem jak największą liczbę uczniów, zorganizowaliśmy konkurs pod hasłem: „Razem tworzymy lepszy Internet”. Naszym celem było uświadomienie, że każdy internauta ponosi odpowiedzialność za to, co robi w sieci i w jaki sposób z niej korzysta, że od niego także zależy bezpieczeństwo własne i innych. Liczny udział uczniów w tej akcji potwierdził zainteresowanie tematem. Zaobserwowaliśmy, że wzrosła świadomość uczniów w tej dziedzinie. Zacieśniły się relacje z nauczycielami, uczniowie nabrali zaufania do swoich kolegów i nauczycieli, chętnie i otwarcie rozmawiają o swoich działaniach, pomysłach, wątpliwościach czy trudnościach dotyczących nie tylko korzystania z Internetu. Od momentu zakończenia tej akcji nie odnotowaliśmy w naszej szkole przypadków cyberprzemocy.

Uzależnienia to kolejne ważne zagadnienie, którym się zajęliśmy. Znając środowisko naszych uczniów, rozumiemy, że jest to problem, który potencjalnie może w przyszłości dotyczyć wielu z nich. Na podstawie obserwacji, rozmów z absolwentami i obecnymi uczniami, mieliśmy powody sądzić, że niektórzy wychowankowie sięgają po wyroby tytoniowe i, co gorsza, w naszej szkole mogą pojawiać się narkotyki miękkie. Zdając sobie sprawę z powagi sytuacji, poprosiliśmy o pomoc psychologa, certyfikowanego trenera. Zorganizowany został cykl spotkań warsztatowych dla młodzieży klas szóstych i gimnazjalistów pod hasłem „Stop narkotykom”. Uczniowie bardzo aktywnie uczestniczyli w zajęciach. Ożywione dyskusje dowodziły, że narkotyki nie są tematem tabu. Wiele wychowanków potrafiło wymienić środki uzależniające, wskazać argumenty za i przeciw stosowaniu ich. Dzięki warsztatom zrozumieli, jakie są prawdziwe przyczyny sięgania po narkotyki, zdobyli argumenty pozwalające przeciwstawić się paleniu, picciu, braniu substancji psychoaktywnych oraz rozwinęli umiejętność efektywnego odmawiania. Uświadomili sobie, że narkotyki nie rozwiążą problemów. Ćwiczyli także techniki skutecznego odmawiania. Nasze obserwacje i rozmowy z pracownikami szkoły, uczniami i rodzicami potwierdzają, że aktualnie mniejsza liczba wychowanków sięga po wyroby tytoniowe. Nauczyciele nie zauważają niepokojących zachowań gimnazjalistów świadczących o sięganiu po środki odurzające. Nie dostajemy też żadnych sygnałów z zewnątrz. Coraz więcej uczniów wyraża otwarcie swoją niechęć do substancji uzależniających, nie przygląda się biernie niewłaściwym zachowaniom swoich kolegów, ale reaguje natychmiast i w razie potrzeby zwraca się o pomoc do dorosłych.

Doskonałym uzupełnieniem warsztatów dotyczących uzależnień okazała się Ogólnopolska Kampania Profilaktyczna „Łączmy nas sport – nie narkotyki”, w związku z którą gościliśmy w naszej szkole wielokrotnego Mistrza Świata w kickboxingu i ambasadora projektu. Hasło tej kampanii pięknie wpisuje się w działania naszej szkoły, gdyż wielki nacisk kładziemy na wychowanie przez sport. Nasi uczniowie mają ogromne możliwości rozwoju w różnych sekcjach prowadzonych przez nauczycieli wuefistów oraz trenerów pozaszkolnych, m.in. w sekcji zapasów Akademii Sportu, w drużynie piłki Klubu Sportowego „Orzeł Baniocha” oraz zajęciach taekwon-do i tańca. Wiele uczniów z rodzin dysfunkcyjnych doskonalą swoją sprawność fizyczną w grupie zapaśniczej czy drużynie piłki nożnej. Biorą udział niemal we wszystkich zawodach sportowych różnych szczebli szkolnych i klubowych - odnosząc liczne

sukcesy. Takie działania umożliwiają im łagodzenie napięć i pozbycie się negatywnych emocji, zapewniają dobry start w dorosłe życie, dają poczucie własnej wartości, zaspokajają potrzebę sukcesu, a nade wszystko pozwalają „skierować kroki w dobrą stronę”. Widzimy, że wychowanie przez sport uczy naszych uczniów dyscypliny, odpowiedzialności grupowej i przestrzegania szeroko pojętych zasad fair play, kształtuje charakter.

Wśród wielu zainicjowanych przedsięwzięć na uwagę zasługują działania o charakterze antydyskryminacyjnym. Są to inicjatywy długoterminowe, gdyż zdajemy sobie sprawę, że zaprzestanie dyskryminacji i izolacji osób z niepełnosprawnością oraz chęć integrowania się z nimi to proces. Na zajęciach wychowawcy i pedagodzy szkolni zgłębiali z uczniami temat niepełnosprawności, chcąc wyposażyć młode pokolenie w podstawową wiedzę i wzorce zachowań. Uczniowie odgrywali scenki sytuacyjne, przemierzali korytarze szkolne z zawiązanymi oczami, słuchali fragmentów książek związanych z tematem. Przed Bożym Narodzeniem pojechali do Szkoły Specjalnej w Łubiskach ze szczególnym prezentem – pięknym świątecznym przedstawieniem.

Wnioski, do jakich doszli nasi uczniowie po szeregu wspomnianych działań, przeszły nasze najśmielsze oczekiwania. Jesteśmy z nich dumni, gdyż wykazali się ogromną mądrością, dojrzałością i empatią. Oto niektóre ich przemyślenia: „Każdy człowiek, zdrowy czy niepełnosprawny ma prawo do godnego życia”, „Nie ma kaleki – jest człowiek”, „Osobę niepełnosprawną trzeba prze- do wszystkim dostrzec”.

internauta ponosi odpowiedzialność za to, co robi w sieci i w jaki sposób z niej korzysta

Niezapomniane spotkanie z paraolimpijczykami, wybitnymi koszykarzami stanowiło kontynuację naszych działań. Była to nie tylko lekcja integracji tolerancji, ale pokory. Uczniowie usłyszeli, że niepełnosprawność nie jest powodem do tego, by rezygnować ze swoich pasji i marzeń. Zaprezentowane filmy pokazały, że wszelkie słabości fizyczne można przezwyciężyć ambicją, niezłomno-

ścią i determinacją w dążeniu do wyznaczonych celów, a rozmowy dowiodły, iż nie ma rzeczy niemożliwych. Goście poruszyli również bardzo ważny temat, jakim jest przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. Uświadomili dzieciom i młodzieży, jak zgubna i niebezpieczna w skutkach może być lekkomyślność i brawura. Zwieńczeniem spotkania był pokazowy mecz koszykówki na wózkach, a następnie wspólna gra z uczniami, którzy przekonali się, jak ogromnym wyzwaniem jest uprawianie sportu bez możliwości poruszania się na własnych nogach.

Choć nie jesteśmy typową placówką integracyjną, są wśród nas uczniowie mający różne deficyty. Ich „inność” nikogo nie dziwi. Nie są wyśmiewani czy wytykani, wręcz odwrotnie – bardzo dobrze funkcjonują w naszej szkole. To najpiękniejszy efekt naszych działań. Nasi uczniowie są wrażliwi i chętnie niosą pomoc potrzebującym. Nic dziwnego, że do uczestnictwa w różnych akcjach charytatywnych nie trzeba ich długo namawiać. Od wielu lat zbieramy pieniądze dla WOŚP, organizujemy Szlachetną Paczkę, paczki świąteczne dla najuboższych oraz bierzemy udział w organizowanych jednorazowo zbiórkach, m.in.: „Nakręć wózek”, „Po-

Wyjaśnienie do artykułu z biuletynu Oświata Mazowiecka nr 2[24]8/2015 pt. „Kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela – zmiany od 1 września 2015 r.”

Zmiany do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U.2013.1207 ze zm.) opisane w artykule „Kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela zmiany od 1 września 2015 r.” nie zostały wprowadzone. Minister Edukacji Narodowej wycofał się z nowelizacji wyżej przywołanego rozporządzenia.

Pierwszy Mail. Bezpieczeństwo w Internecie

Zespół WP Poczty zaprasza do udziału w ogólnopolskim konkursie „Pierwszy Mail. Bezpieczeństwo w Internecie” objętym patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej.

Jest on skierowany do uczniów i nauczycieli informatyki w klasach I-VI szkół podstawowych, a celem jego jest edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z poczty e-mail, wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w Internecie, ochrony danych osobowych oraz wspierania polskich rozwiązań technologicznych.

Nagrodą w konkursie jest wyposażenie sali informatycznej w wysokiej jakości sprzęt komputerowy firmy Hewlett-Packard (21 tabletów z klawiaturą) wraz ze stanowiskiem pracy nauczyciela.

Aby wziąć udział w konkursie należy przeprowadzić lekcję dotyczącą bezpiecznego korzystania z poczty elektronicznej. W tym celu Zespół WP Poczty przygotował komplet materiałów pomocniczych oraz scenariusz, który uzyskał aprobatę Ministra Edukacji Narodowej i jest zgodny z podstawą programową nauczania informatyki w szkole podstawowej. Termin zgłoszeń do 31.12.2015

Regulamin konkursu oraz wszystkie informacje wraz z formularzem zgłoszeniowym dostępne są na stronie poczta.wp.pl

Źródło: www.kuratorium.waw.pl

Ogólnopolski program edukacyjny „Wybieram wodę”

Ogólnopolski program edukacyjny „Wybieram wodę” to wspólna inicjatywa Polskiego Towarzystwa Dietetyki oraz Instytutu Promocji Zdrowia i Dietoterapii.

Program ma na celu promocję korzyści płynących z picia wody, zarówno wodociągowej, jak i butelkowanej. Działania podjęte w ramach programu pomogą ukształtować prawidłowe nawyki żywieniowe uczniów szkół podstawowych, a także nauczą najmłodszych konsumentów świadomego korzystania z naturalnych zasobów wodnych oraz dbania o nie.

W ramach programu przygotowano dla nauczycieli konspekty lekcji.

Szczegółowe informacje, w tym formularz rejestracyjny, dostępne są na stronie internetowej www.wybieramwode.pl

Źródło: www.kuratorium.waw.pl

foto: Archiwum Zespołu Szkół w Białosze

moc dla Ukrainy”, „Pomoc dla powodźian”.

Wiele wymienionych przedsięwzięć zorganizowaliśmy w ramach uczestnictwa w III Ogólnopolskim Konkursie pn. „Bezpieczna Szkoła-Bezpieczny Uczeń”. Było to ogromne wyzwanie, ponieważ wymagało zaangażowania wielu nauczycieli, wszystkich uczniów i przedstawicieli licznych instytucji, m. in.: Powiatowej Komendy Policji w Piasecznie, Komisariatu Policji w Górze Kalwarii, Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej, Kuratora Sądowego, Ośrodka Zdrowia, WOPR.

Pomimo drobnych przeciwności udało się nam wdrożyć wszystkie dziesięć zadań i uzyskać wymierne efekty ich realizacji - zmniejszenie uległości zachowanie uczniów, z roku na rok średnia ocen ze sprawowania jest coraz wyższa, zauważalnie zmniejszyła się liczba konfliktów i bójek. Dzieci i młodzież z chęcią angażują się w akcje charytatywne, co rozwija umiejętność współpracy, kształtuje właściwe postawy i zachowania. Zdobyliśmy tytuł Bezpiecznej Szkoły oraz członkostwo w Ogólnopolskim Klubie Bezpiecznych Szkół. Dla całej naszej społeczności to wyróżnienie, ale i odpowiedzialność. Jesteśmy w ważnym gronie i czujemy się zobowiązani do utrzymania miana „Bezpiecznej Szkoły”.

Opisane przedsięwzięcia stanowią przykłady całego systemu działań. Szkoła to żywy organizm, który ewaluje. Oprócz zaplanowanych zadań, pojawiają się bieżące, które wspólnie podejmujemy. Wymierne efekty i pozytywny odbiór społeczności szkolnej i lokalnej zachęcają do dalszej pracy. Nasi uczniowie, otwarci i wrażliwi na potrzeby innych, nie tylko nas motywują, ale niejednokrotnie sami wychodzą z propozycją udziału w kolejnych inicjatywach czy projektach.

Mamy przekonanie, że wyposażeni w wartości i umiejętności zdobyte w szkole będą aktywnie uczestniczyć w budowaniu przestrzeni społecznej na rzecz bezpieczeństwa, w duchu obowiązujących społecznie zasad i norm.

Internet wcale nie jest taki zły, o ile korzysta się z niego w sposób mądry i zgodny z prawem

Należy zauważyć, że nie tylko środowisko szkolne czerpie korzyści z opisanych przez nas działań. Udział w akcji „STOP dla wypalania traw” oraz prelekcje wygłaszane przez przedstawicieli Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej zapewniły wzrost świadomości uczniów w kwestii dbałości o środowisko, a co za tym idzie, zmniejszenie się liczby pożarów i umiejętność zachowania się w razie jego wystąpienia.

Funkcjonariusze Powiatowej Komendy Policji w Piasecznie czy Komisariatu Policji w Górze Kalwarii zapoznając naszych uczniów z zasadami bezpieczeństwa w domu, szkole i na drodze, prawidłowego poruszania się rowerem; rozdając uczniom odbłaski, zyskali więcej świadomych uczestników ruchu drogowego, a tym samym statystycznie zmniejszyli liczbę interwencji policji w takich sprawach. Niektóre nasze działania dają efekt natychmiastowy, na widoczne korzyści innych trzeba poczekać, ale jedno jest pewne, że maksyma „łatwiej jest zapobiegać niż leczyć” po raz kolejny znalazła potwierdzenie w naszym szkolnym życiu. □